

Yrityksen ostaminen osaksi yrittäjyyden opetusta

18.12.2024

Yrittäjäksi tullaan perustamalla tai ostamalla yritys. Yrittäjyyden opetuksessa painottuu yrityksen perustaminen. Kuitenkin onnistuneesti ostetut yritykset menestyvät perustettuja yrityksiä paremmin, kun tarkastellaan yritysten selviytymisastetta, liikevaihtoa, taloudellista tulosta, innovatiivisuutta ja työllistävää vaikutusta. Ostetut yritykset ovat myös perustettuja yrityksiä suurempia ja ne kasvavat nopeammin.

Yrityksen ostaminen on erilaista tekemistä kuin yrityksen perustaminen. Ostokohteena olevassa yrityksessä asiakkaat, tuotteet ja palvelut, toimintatavat, yhteistyökumppanit ja kassavirta ovat jo valmiina. Kauppahinta tiedetään yritystä ostettaessa. Käyttöpääoman ja kehittämisinvestointien tarve voidaan ennakoida suhteellisen luotettavasti. Sen sijaan yrityksen perustaja aloittaa kaiken alusta. Yrityksen kaikki yksityiskohdat ovat yrittäjän omaa käsialaa eikä yrityksessä ole vanhoja rasitteita tai toimintatapoja. Mutta yrittäjän on luotava kaikki toimintatavat alusta, etsittävä ensimmäinen asiakas ja saatava ensimmäinen euro tilille. Toiminnan vakiinnuttaminen on usein vasta pitkäaikaisen työn tulos. Toiminnan käynnistämiseen tarvittavan pääoman ja ajan luotettava arvioiminen on vaikeaa.

Yrityksen ostajan on tunnettava yrityskauppoja hyödyntävä ajattelutapa. Yrityksen ostaminen asettaa haasteita itsensä ja ostoprosessin johtamiselle. Liiketoiminnan haltuunotto on yksi kriittinen menestystekijä yritysoston onnistumisessa. Yrityskauppaneuvotteluissa huomion kohteena on monia muualla vain harvoin esiin tulevia kysymyksiä, joihin on osattava etsiä vastaukset. Ostajan olisi hyvä tuntea yrityksen arvonmäärityksen ja yritysoston toteuttamistapojen periaatteet. Osaavien asiantuntijoiden hyödyntäminen lisää yritysostossa onnistumisen todennäköisyyttä.

Yrittäjäksi tulemisen vaihtoehdot tänään

Nykyisistä yrittäjistä arviolta noin 60 % on perustanut nykyisen yrityksensä. Suhteellinen määrä on laskeva. Vastaavasti nykyisen yrityksensä on ostanut noin 20 % nykyisistä yrittäjistä ja yhtä moni on jatkaja tehtyään sukupolvenvaihdoksen. Yrityksen ostaneiden yrittäjien osuuden ennakoidaan kasvavan. Näiden arvioiden mukaan jo nykyisistäkin yrittäjistä peräti 40 % on tarvinnut yrityksen ostamiseen liittyvää osaamista.

Yrittäjyyden opetus Etelä-Pohjanmaan oppilaitoksissa

Yrittäjyysopetusta on tarjolla hyvin Etelä-Pohjanmaan toisen asteen oppilaitoksissa (ammattioppilaitokset ja kansanopistot), mikä kävi ilmi Yrityskaupat käyntiin -hankkeen keväällä 2024 tekemässä kyselyssä. Kaikissa vastanneissa oppilaitoksissa opetettiin yrittäjyyttä erillisillä kursseilla tai aineina (78 %) taikka osana muita kursseja tai aineita (44 %). Yhdessäkään oppilaitoksessa ei ollut sellaista tilannetta, että yrittäjyyttä ei opetettaisi lainkaan.

Kyselyn mukaan oppilaitosten yrittäjyysopetus sisältää yrityksen tai yritystoiminnan kehittämistä (75 % oppilaitoksista). Yrittäjyysopetuksessa esitetään yrityksen perustamisen vaihtoehtona yrityksen ostaminen (56 % oppilaitoksista) ja yrityksen lopettamisen vaihtoehtona yrityksen myyminen (25 % oppilaitoksista).

Yrittäjyysopetukseen ei ole kyselyn perusteella vielä sisäänrakennettu ajatusta yrityksen ostamisesta tai myymisestä varteenotettavana vaihtoehtona yrityksen perustamiselle tai lopettamiselle. Myös ostamisen ja myymisen mahdollisuuksien nostaminen esiin opetuksessa voisi lisätä yritystoiminnasta kiinnostuneiden ja yrittäjiksi ryhtyvien määrää sekä monipuolistaa näkemystä yritystoiminnasta.

Yrityksen ostaminen opetuksessa yrityksen perustamisen rinnalle

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon mukaan olemassa olevan yrityksen ostamista tulisi tuoda aktiivisesti esille uusille yrittäjille yhtä houkuttelevana vaihtoehtona kuin yrityksen perustamista (Euroopan talous- ja sosiaalikomitea INT/982, 2022). Yrittäjyyden opetuksessa yrityksen ostaminen tulisikin nostaa esiin yrityksen perustamisen rinnalla tasavertaisena mahdollisuutena yrittäjyyteen. Lisäksi yrityksen ostamiseen liittyvän osaamisen tulisi olla osa keski- ja korkea-asteella annettavaa yrittäjyyskasvatusta.

Artikkeli on osa Euroopan unionin osarahoittamaa Yrityskaupat käyntiin -hanketta.

Tutustu Yrityskaupat käyntiin -hankkeen verkkosivuihin.

Juha Tall
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjoittaja on yritysten omistajanvaihdosten asiantuntija Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.

Miska Rossinen-Kaihlamäki
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjoittaja on hankeasiantuntija Seinäjoen ammattikorkeakoulussa